

Křelov-Břuchotín (k. ú. Křelov, okr. Olomouc)

„Na Nivkách“.

Kultura se šňůrovou keramikou. Pohřební areál. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.6056972N, 17.1932806E; 49.6059417N, 17.1937583E; 49.6050167N, 17.1950694E; 49.6047722N, 17.1942972E

Lokalita Křelov – „Na Nivkách“ se nachází na ploše chybějícího úseku dálnice D35 u Olomouce. Oficiální název stavby, během níž byly archeologické objekty nalezeny, zní „D35 3508.2 Křelov – Slavonín, 2. etapa“. Zkoumané pohřebiště je situováno v terénu svažujícím se k jihovýchodu směrem k nivě řeky Moravy, cca 200 m jižně od Fortu XVII Křelov. Nadmořská výška v místě nálezu je 257–261 m.

V listopadu 2023 zde bylo během skrývek objeveno pohřebiště s minimálně 80 hroby. Jedná se převážně o hroby nitranské kultury. Mezi nimi se sporadicky vyskytují hroby kultury se šňůrovou keramikou (prozatím jich bylo prozkoumáno šest). Nitrané a šňůrové hroby se vzájemně neporušují, i když se v některých případech nacházejí v těsné blízkosti, což naznačuje přítomnost určitého nadzemního označení starších hrobů (pravděpodobně mohyl) v době mladšího pohřbívání. Výzkum pohřebiště pokračuje i roku 2024.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

In 2023, a burial ground with at least 80 graves was discovered during a rescue archaeological excavation in 'Na Nivkách' field (Křelov cadastral area, Olomouc District). The majority of the graves are dated to the Nitra culture, and six graves to the Corded Ware culture. The excavation will continue in 2024.

Vendula Vránová

Křelov-Břuchotín (k. ú. Křelov, okr. Olomouc)

„Přední díly“.

Kultura s moravskou malovanou keramikou (mladší stupeň). Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.6154250N, 17.1850528E; 49.6154778N, 17.1855583E; 49.6144583N, 17.1863861E; 49.6143944N, 17.1858500E

Lokalita Křelov – „Přední díly“ se nachází na ploše chybějícího úseku dálnice D35 u Olomouce. Oficiální název stavby, během níž byly archeologické objekty nalezeny, zní „D35 3508.2 Křelov – Slavonín, 2. etapa“. Archeologické objekty se nachází v terénu mírně se svažujícím severovýchodním směrem k nivě řeky Moravy, po levé straně stávající dálnice D35 z Olomouce do Mohelnice. Zhruba 850 m severozápadně od lokality teče Skrbeňská svodnice a přibližně 1 200 m severovýchodně protéká potok Častava. Nadmořská výška v místě nálezu je 257–259 m.

Během října a listopadu roku 2023 zde byla prozkoumána patrně hospodářská část sídlištního areálu s přibližně 60 objekty. Převažují zde velké zásobní jámy bez, nebo s minimem archeologického materiálu. Předběžně je lze datovat do období kultury s moravskou malovanou keramikou (několik keramických zlomků s motivem soví hlavičky) a pravděpodobně do starší doby bronzové.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

In 2023, a rescue excavation in 'Přední díly' field (Křelov cadastral area, Olomouc District) uncovered an ancillary zone of the settlement area dated to the Moravian Painted Ware culture of the Early Bronze Age. The excavation yielded mainly large storage pits, which contained little to no archaeological material.

Vendula Vránová

Křelov-Břuchotín (k. ú. Křelov, okr. Olomouc)

„Sedmiměřičná“.

Kultura se šňůrovou keramikou. Pohřební areál. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.6089417N, 17.1899972E; 49.6082889N, 17.1909444E; 49.6080667N, 17.1903417E; 49.6087056N, 17.1895722E

Lokalita Křelov – „Sedmiměřičná“ se nachází na ploše chybějícího úseku dálnice D35 u Olomouce. Oficiální název stavby, během níž byly archeologické objekty nalezeny, zní „D35 3508.2 Křelov – Slavonín, 2. etapa“. Archeologické objekty se nacházejí v rovinném terénu téměř u paty mírného návršíčka v trati „Prostřední díly“ s kótou 286 m. Poloha se vyznačuje dalekým výhledem do nivy řeky Moravy s městem Olomouc. Zhruba 200 m východně se nachází Fort XVII Křelov. Nadmořská výška v místě nálezu je 270–271 m.

Na podzim roku 2023 zde byl prozkoumán ojedinělý pohřební areál se čtyřmi horizonty pohřbívání. Nejstarší horizont představuje 17 kostrových hrobů. Původně se alespoň část z nich nacházela pravděpodobně pod mohylami a lze je zařadit do závěru eneolitu ke kultuře se šňůrovou keramikou. Mezi nimi vynikají čtyři hroby, kdy byl zemřelý uložen ve velké a hluboké hrobové jámě s mnoha milodary (několik keramických nádob, pazourkové nástroje, vždy dvojice sekerek – broušená a štípaná). Dva z těchto hrobů tvoří centrální hrob oběhnaný čtvercovým žlábkem, přičemž v jednom případě se uvnitř tohoto žlábků nachází ještě menší žlábek kruhový (obr. 9).

Další fáze pohřbívání zde spadá do laténského období (viz oddíl Doba železná). Podařilo se nám zachytit sedm žárových hrobů z 3. století př. n. l. Mezi milodary se objevují železné spony či bronzové opasky a náramky. Laténské hroby se nacházejí mezi hroby eneolitickými a vzájemně se neporušují. Další etapu pohřbívání reprezentuje kostrový germánský bojovnícký pohřeb s železnou štítovou puklicí a kopím z 3. století n. l.

Posledních šest kostrových hrobů je datovaných do 9. století (viz oddíl Středověk a novověk). Všechny se nacházejí v blízkosti eneolitického hrobu se dvěma žlábků a některé z nich tyto žlábků porušují. Hroby mají orientaci Z–V. Kosterní ostatky jsou dochované velmi špatně nebo vůbec a hrobová vybava je poměrně jednoduchá (nádoba, železný gombík, železný nožík, jednoduchá bronzová náušnice podunajského typu).

Literatura

Neuvedeno.

Summary

In 2023, a rescue excavation in 'Sedmiměřičná' field (Křelov cadastral area, Olomouc District) revealed a cemetery with four burial horizons. Seventeen graves of the Corded Ware culture (Fig. 9) were excavated at the site, some originally mounded.

Vendula Vránová

Obr. 9. Křelov-Břuchotín. Pohled na část pohřebního areálu se dvěma hroby se žlábků. Kultura se šňůrovou keramikou. Foto A. Tajer.

Fig. 9. Křelov-Břuchotín. View of the cemetery with two Corded Ware graves featuring a ring ditch. Photo by A. Tajer.

Modřice (okr. Brno-venkov)

Ul. Mayerova, parc. č. 242/1.

Kultura nálevkovitých pohárů. Neurčený areál. Vertikální řez. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -598369, -1168569

V roce 2023 byl během záchraném archeologického výzkumu při rekonstrukci kanalizace v Modřicích na ulici Mayerova v blízkosti lengyelského příkopu (viz oddíl Neolit) vyzvednut z kulturní vrstvy také zlomek keramiky patřící kultuře s nálevkovitými poháry.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

In 2023, a rescue archaeological excavation carried out in Mayerova and Střední streets in Modřice (Brno-Country District) yielded a pottery fragment attributed to the Funnel Beaker culture.

Jiří Zubalík

Oslavany (okr. Brno-venkov)

Stará hora, parc. č. 2336/115.

Kultura nálevkovitých pohárů, kultura zvoncovitých pohárů. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum.

Lokalizace: WGS-84: 49,120605N, 16,333695E; 49,1159742N, 16,3375231E; 49,115444N, 16,332180E

V roce 2023 pokračoval záchraný výzkum na lokalitě Oslavany – Stará hora před výstavbou nové obytné čtvrti. Byly zachyceny sídlištní aktivity kultury s nálevkovitými poháry (obr. 10) a kultury se zvoncovitými poháry, přičemž obě komponenty jsou již na lokalitě doloženy.

V jihovýchodním prostoru lokality byla zjištěna zásobní jáma s mazanivou destrukcí a s kostrou novorozence v neanatomické poloze. Nálezový inventář obsahoval bohatou sbírku keramického materiálu, zvířecí kosti, kostěnou i kamennou industrii.

Sídliště kultury se zvoncovitými poháry bylo lokalizováno na jižním úbočí. Po skrývce v prostoru budoucí příjezdové cesty bylo identifikováno několik kůlových a sídlištních jam a jedno větší soujámí. Z výkopů byl vyzdvížen převážně střeponý materiál hrnců a mís, evidujeme také zásobnice, džbánky, konvice i kolkem zdobené poháry. Stolní nádobí má výbornou kvalitu výpalu i úpravy povrchu. Ten je často leštěný nebo potažený červenou engobou.

Obr. 10. Oslavany. Sekera z amfibolitového valounu. Kultura nálevkovitých pohárů. Foto K. Bučová Čerňavová.

Fig. 10. Oslavany. Funnel Beaker axe made of amphibolite rock. Photo by K. Bučová Čerňavová.